

**ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20**

**القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية**

**השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית**

ירושלים, י"ז בחשון התשע"ד
21 באוקטובר 2013

תר"מ 198/20

העותר: מר חיים לוי

נגד

המשיבים: 1. רוח חדשה – סטודנטים למען ירושלים
2. התנועה הירושלמית

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. העותר מבקש כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים בגין קמפיין שהשיקו שמטרתו לעודד הצבעה תחת השם "יוצאים מהאדישות יוצאים להצביע בירושלים". במסגרת זאת, על פי העותר, המשיבים פרסמו כי בכוונתם לחלק לציבור המצביעים כרטיס בשם "הצבעתי" או "יוצאים מהאדישות", שיזכה את המחזיק בו בהנחות למופעי תרבות.

2. לטענתו, הכרטיס הוא בגדר שוחד בחירות כהגדרתו בסעיף 88 לחוק הרשויות המקומיות, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הרשויות המקומיות), וזאת משום שההטבות המוצעות במסגרתו "הינם הטבות שנועדו (במפתיע או שלא) לציבור מהמגזר היהודי חילוני בלבד, כאשר על פניו, לא נמצאו הטבות המתאימות למגזר הערבי או למגזר הדתי. עובדות אלו מובילות למסקנה, כי הקמפיין לא נועד לעודד מצביעים להצביע, אלא נועד לעודד מצביעים פוטנציאלים, להצביע עבור מועמד מסויים" (סעיפים 12-13 לעתירה). עוד טוען העותר כי העובדה שראש העירייה והמועמד לבחירה מחדש, מר ניר

עמוד 1 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

ברקת, הוא חבר בוועד המנהל של המשיבה 1, מחזקת מסקנה זו. כך או כך, לגישתם, על פי סעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות, טובת הנאה בתמורה להצבעה מהווה שוחד בחירות גם אם היא ניתנת בתמורה להצבעה בעצמה ולא עבור מועמד מסוים.

3. ביקשתי את תגובת המשיבים. לטענתם, דין העתירה להידחות. זאת, נוכח טענות סף כגון היעדר סמכות ליתן צו נגדם, שיהוי, העדר זכות עמידה לעותר, וכי תכלית העתירה היא להביא לאחוזי הצבעה נמוכים בירושלים שתסייע למפלגות חרדיות. לגופם של דברים, טוענים המשיבים כי מטרתם היחידה היא לעודד הצבעה והעלאת מודעות לחשיבות ההליך הדמוקרטי. בנוסף, טוענים הם כי ההנחות המוקנות מכוח הכרטיס הן נמוכות וחלק מהמופעים פתוחים בחינם לכל הציבור, ללא קשר לשאלה האם הצביעו או לא, ולכן לא ניתן לראות בכרטיס ובהטבות בהן הוא מזכה כטובת הנאה או שוחד בחירות.

4. העותר ביקש רשות להגיב לתשובת המשיבים. במסגרת זאת, טוען הוא כי ההטבות הניתנות מכוח הכרטיס אינן מינימאליות וכי המופעים שטוענים המשיבים כי הם פתוחים גם לתושבים שלא הצביעו אינה נכונה מבחינה עובדתית.

דיון והכרעה

5. דין העתירה להתקבל. אציין תחילה כי לא מצאתי בטענות הסף של המשיבים כדי לדחות את העתירה על הסף. לעניין טענות המשיבים כי אין סמכות ליתן צו נגדם נוכח העובדה כי אינן בגדר מפלגה או "אדם אחר הפועל עבורה". בעניין זה, קבעתי לאחרונה:

"פרשנות תכליתית של הסעיפים מביאה למסקנה כי סמכותו של יושב ראש הוועדה מאפשרת מתן צווים גם נגד צדדים שלישיים שאינם עומדים בהגדרה של "רשימת מועמדים" או "מפלגה". ככלל, לוועדת הבחירות סמכות ליתן צווים נגד צדדים שלישיים שאינם בהכרח רשימה או מפלגה... בעניין זה קבעתי לאחרונה כי "מקום ואדם פלוני מפר את הוראות חוק הבחירות, לא תהיה בכך כדי לדחות טענתו על הסף" (תר"מ 56/20 דהרי נ' לוי (8.8.2013)... שנית, נראה כי פרשנות של המושגים לעיל כאילו אינם כוללים סיעה או מועמד אשר מתעמדים להתמודד בבחירות, גם אם טרם הגישו את מועמדותם באופן רשמי, פוגעת בעיקרון השוויון. נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו

עמוד 2 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה" (ת"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)).

דברים אלו יפים לענייננו, וניתן להקיש מהם לגבי המשמעות של הליכה במתווה שמציעים המשיבים ויצירת "חלל משפטי" שימנע מתן צווים נגד צדדים שלישיים.

6. סעיף 88 לחוק הרשויות המקומיות, שכותרתו "שחיתות ואיום" קובע:

(1) הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע או להימנע מלהצביע בכלל או בעד רשימת מועמדים מסויימת;

...

דינו – מאסר חמש שנים או קנס 20,000 לירות.

עוד אציין כי סעיף 17ב(א) לחוק הבחירות מסמיך בין היתר את יושב ראש וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ליתן צו למניעת ביצוע עבירה על פי פרק ט' לחוק הרשויות המקומיות, וסעיף 88 כלול בפרק זה.

7. כפי שניתן לראות, סעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות אוסר מתן שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע, זאת גם אם השוחד הוא לעודד או לרפות ידיו של בוחר להצביע באופן כללי ולא למועמד או רשימה ספציפיים. התכלית מאחורי האיסור הקטגורי הוא בחשש כי עידוד הצבעה "עיוורת" תהווה למעשה כסות לטובת הנאה למען מפלגה או מועמד מסוים. במה דברים אמורים? נניח מצב ובו גוף יוצא בקמפיין לעידוד הצבעה, המציע טובת הנאה למצביעים בשכונה פלונית בעיר אלמונית. על פניו, מדובר בעידוד הצבעה כללי, אולם, במידה ותושבי אותה שכונה מצביעים באופן סטטיסטי לאורך השנים למועמד כזה או אחר, הרי לא ניתן להיתלות בעובדה כי ההטבה ניתנת לכלל הבוחרים והגוף המציע אותה אינו מזוהה פוליטית. נוכח החשש ממצב מעין זה, לגישתי, ראה המחוקק לנכון לקבוע איסור גורף בסעיף 88(1) לחוק הרשויות המקומיות.

8. העולה מכך הוא כי אין נפקא מינה אם כרטיס "הצבעתי" קורא להצביע למועמד כזה או אחר. השאלה שעומדת לדיון בעתירה זו היא האם כרטיס "הצבעתי" הוא בגדר טובת הנאה המהווה שוחד בחירות.

9. לגישתי, ההטבות המוצעות במסגרת כרטיס "הצבעתי" הן בגדר טובת הנאה. המשיבים לא מכחישים כי הכרטיס מזכה בהנחות, אולם תולים את יהבם על העובדה כי הכניסה באירועים שפרסמו חופשית לכלל התושבים ולא רק לאלו שהצביעו וקיבלו כרטיס "הצבעתי". עם זאת, עיון באחד מן הפרסומים שצירף העותר מראה כי חלק מן המופעים, ביניהם סרטי קולנוע בסינמטק, הצגה בתיאטרון ירושלים ומסיבה במועדון האומן 17, מותנים בהצגת כרטיס "הצבעתי". אמנם, מהפרסום עולה כי חלק מן המופעים אכן פתוחים לציבור הרחב, אולם חלק מן המופעים כאמור לעיל אינם פתוחים לקהל הרחב, אלא אך ורק למחזיקי הכרטיס, וכפועל יוצא – תושבים אשר מימשו את זכות ההצבעה בהתאם לקמפיין של המשיבים. מופעים אלה הם בגדר טובת הנאה אסורה (השוו: תר"מ 105/20 כץ נ' רשימת ביחד (15.9.2013); תר"מ 116/20 רשימת מרץ נ' רשימת התעוררות (16.9.2013)). החלטות אלו עוסקות באיסור בסעיף 8 לחוק הבחירות על חלוקת מתנות או קיום מופעי בידור הקשורים בתעמולת בחירות, אולם ניתן להקיש מהם לענייננו).

10. לכך יש להוסיף כי אינני מקבל את טענת המשיבים כי ההנחות המוקנות בהצגת כרטיס הצבעתי, העומדות על 10%, הן בגדר זוטות הדברים ולא עולות גם הן לגדר טובת הנאה. במסגרת זאת, יש לדחות את טענותיהם כי מקרה זה דומה למקרה בו השופטת ד' ביניש (כתוארה אז) קבעה כי ספר תהילים שחולק על ידי ש"ס אינו מהווה טובת הנאה (תב"כ 7/17 פורז נ' ש"ס (2.3.2006) (להלן: עניין ש"ס)). זאת, משום שבעניין ש"ס, חלוקת הספרים לא נפסלה בעיקר מכוח הקביעה כי אין להם ערך כספי ממשי. במקרה דנן, בהתאם לפרסומים שצירף העותר, לכרטיס ערך כספי לא קטן כלל, והוא מזכה בהנחות בגובה 10% או 20% בבתי עסק רבים, ללא הגבלה על סכום הרכישה. דהיינו – בעל כרטיס יכול לגשת לאחד מבתי העסק המכבדים את הכרטיס, ולרכוש בסכום בלתי מוגבל מוצרים ולזכות בהנחה של עד כחמישית מסכום הקנייה. זאת, בנוסף למופעים הניתנים בחינם בהצגת הכרטיס ביום הבחירות, אינם מהווים הטבה בעלת ערך כספי בדומה לעניין ש"ס.

11. לפיכך, ניתן צו מניעה האוסר על המשיבים או מי מטעמם להמשיך את הפרסומים נשוא העתירה או לחלק את כרטיס "הצבעתי" לתושב לאחר הצבעתו.

12. טרם סיום, אציין כי החלטתי זו ניתנה לאחר התלבטויות לא מעטות. יש לחזק את ידיהם של כל אלו הקוראים לעידוד והעלאת מספר המצביעים בבחירות. בהקשר זה,

עמוד 4 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950

العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

יפים דבריו של חברי השופט א' רובינשטיין, שאמר באירוע ההשקה של המסע לעידוד הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת ה-19 :

"מדינת ישראל היא דמוקרטיה במיטבה. מי ששומע את המולת הבחירות בכל ערוץ, רשת וגל, אינו יכול שלא להשתכנע בכך, גם אם אפשר לבקר היבט זה או אחר... מדוע חשוב שתצביעו? כי זו הדרך היחידה להשפיע ישירות ובמובהק, במתן קולכם לאחת משלושים וארבע הרשימות (אל תיבהלו מן המספר, יופיה של הדמוקרטיה הוא גם ביכולת של רבים לנסות את כוחם)."

13. דברים אלו יפים בבחירות לכנסת, ויפים אף יותר בבחירות לרשויות המקומיות. המתמודדים השונים מבקשים מתושבי הרשות המקומית להביע אמון הן ברשימה המתמודדת למועצה, והן באופן ישיר במתמודד לראשות הרשות. זוהי הדמוקרטיה ושלטון הרוב במובנם המובהק ביותר, ויש לברך על יוזמות להגברת ועידוד ההצבעה בבחירות אלה. אם היו קוראים המשיבים, בדומה לקמפיין מטעם משרד הפנים בכיכובו של דב נבון המוקרן חדשות לבקרים בערוצי הטלוויזיה בימים האחרונים, לעידוד ההצבעה ללא הבטחת טובת הנאה בצד זה, אין ספק כי מדובר היה בקמפיין מותר וראוי להערכה. עם זאת, עם כל הצער שבדבר, הוראות החוק בעניין זה ברורות, והתכלית שמאחוריהן ראויה. ולפיכך, אין באפשרותי לאפשר את קיומו של הקמפיין של המשיבים במתכונתו זו.

14. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ז בחשוון התשע"ד (21.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20